

Den Haag, 8 februari 2019

Betreft: AO Armoede- en schuldenbeleid

Geacht Kamerlid,

Op 14 februari as. zal de vaste commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid in gesprek gaan met de staatssecretaris over het armoede- en schuldenbeleid. Kinderrechtenorganisaties Save the Children en Defence for Children delen in aanloop naar dit debat graag onderstaande zorgpunten.

1. **Reductiedoelstelling**

“Het Rijk is aanspreekbaar op de uitkomsten van het systeem en heeft zich verbonden aan internationale doelstellingen om armoede te verminderen”, aldus de SER in haar rapport ‘opgroeien zonder armoede’ (2017).¹ Volgens de SER is het, gezien het relatief constante percentage arme kinderen, en de veelheid van ingezette maatregelen die nog te weinig effect lijken te hebben, hard nodig om concrete doelen te stellen. Aanbevolen wordt om een kwantitatieve ambitieuze reductiedoelstelling op Rijksniveau te formuleren, die stuurt op resultaten (‘het aantal arme kinderen moet in de komende periode jaarlijks met een bepaald percentage, structureel omlaag worden gebracht’) en richting geeft aan het beleid.

Uitbreiding op bestaande indicatoren

In de ‘Verkenning naar eenduidige indicatoren kinderarmoede’² geven CBS, CPB en SCP aan dat het goed mogelijk is om landelijk inzicht te krijgen in verschillende facetten van armoede onder kinderen. De indicatoren van CBS en SCP (die zich vooral richten op inkomensarmoede) zouden uitgebreid kunnen worden met meer kwalitatieve facetten, zoals het hebben van vermogen, de toegankelijkheid van onderwijs en zorg, schoolprestaties, gezondheid en leefomgeving. Deze uitbreiding op bestaande indicatoren is volgens Save the Children en Defence for Children fundamenteel. De financiële beperkingen waaraan kinderen in armoede zijn blootgesteld, leiden immers niet alleen tot een gebrek aan eten, kleding of andere elementaire zaken. Dit leidt ook tot sociale uitsluiting, waarbij kinderen thuis geen vriendjes durven uit te nodigen, niet kunnen deelnemen aan schoolexcursies of niet meedoen aan sport en culturele activiteiten. Armoede en sociale uitsluiting zijn volgens ons dan ook integraal verbonden. Voor het verkrijgen van een representatief multidimensionaal beeld van armoede op landelijk niveau, dient volgens CPB, SCP en CBS te worden geïnvesteerd in aanvullend onderzoek.

Aanbeveling

- Investeer in aanvullend onderzoek teneinde landelijk inzicht te krijgen in de verschillende facetten van armoede onder kinderen en zo naast inkomensgelijkheid ook sociale uitsluiting in kaart te brengen.
- Stel zo spoedig mogelijk een concrete (reductie)doelstelling op, nu CBS, CPB en SCP aangeven dat het goed mogelijk is om landelijk inzicht te krijgen in het aspect armoede onder kinderen, waarmee tegemoet wordt gekomen aan de in de Eerste Kamer aangenomen motie Kox.³

Gemeentelijk armoederegister

Om het gemeentelijk armoedebelief inzichtelijk te maken is het nodig om een register van de door de gemeente verstrekte voorzieningen te bouwen en bij te houden. Op dit moment zijn dergelijke gegevens namelijk niet systematisch voor alle gemeenten voorhanden, zodat niet kan worden bepaald wat specifiek voor kinderen met kans op armoede wordt gedaan. CPB, SCP en CBS geven aan dat een deugdelijk dekkend register alleen mogelijk is als gemeenten een aanleverplicht krijgen.

¹ SER (2017). *Opgroeien zonder armoede*. Den Haag. P.66

² Notitie CPB, SCP en CBS: Verkenning naar eenduidige indicatoren kinderarmoede (2018)

³ Zie motie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34775-D.html>

Aanbevelingen

- Zorg voor inzichtelijk gemeentelijk armoedebeleid door het bouwen van een register zoals voorgesteld door CBS, CPB en SCP.
- Leg aan gemeenten een aanleverplicht op (en faciliteer dit!) teneinde een deugdelijk dekkend register te waarborgen.

2. Besteding budget ter bestrijding armoede onder kinderen

Uit het rapport van Bureau Bartels (2018)⁴ blijkt dat gemeenten de doelmatigheid van het beleid niet goed in kaart hebben, waarbij slechts 17% van de gemeenten in 2017 de impact van hun kindgericht armoedebeleid heeft gemeten en slechts 37% van de gemeenten de (door hun gedefinieerde) doelgroep van kinderen in armoede volledig in beeld heeft. Hoeveel kinderen bereikt zijn met het gemeentelijk armoedebeleid is niet inzichtelijk.

Save the Children en Defence for Children hebben daarnaast kennisgenomen van de brief van de VNG e.a.⁵, waarin in het kader van armoede onder kinderen expliciet wordt benoemd dat dit een symptoom is van een groter probleem, dat nooit alleen door gemeenten kan worden opgelost. Ook de Kinderombudsman⁶ doet in dit kader de aanbeveling om in 2019 een praktische handreiking te maken voor gemeenten voor de ontwikkeling van integraal kindgericht armoedebeleid. Deze aanbeveling vloeit voort uit het feit dat gemeenten hebben aangegeven gebrek aan kennis te hebben hoe dit vorm te geven.

De integrale aanpak van armoede onder kinderen blijkt dus erg complex voor gemeenten. Tevens is het bereik én de impact van het gevoerde beleid aangaande de bestrijding van armoede onder kinderen onvoldoende inzichtelijk. Voornoemd onderzoek van Bureau Bartels toont bovendien aan dat bijna €4 miljoen terecht is gekomen in de pot algemene middelen.⁷ Dit baart ons zorgen. Gelet op bovenstaande ligt het niet voor de hand om een volgende (eind)evaluatie van de Klijnsmagelden pas in 2021 uit te voeren. Mede gezien de toezegging van de staatssecretaris tijdens de laatste begrotingsbehandeling om 15 tot 20% van de extra middelen breder in te zetten dan alleen aan voorzieningen in natura, pleiten wij derhalve voor een tweede evaluatie begin 2020. Bij die evaluatie dient meer aandacht te worden besteed aan het bereik en de impact van gemeentelijk armoedebeleid in 2018 en 2019.

Aanbevelingen

- Geef opdracht tot een tweede evaluatie begin 2020 van de besteding van het budget ter bestrijding van armoede onder kinderen door gemeenten.

Wij hopen dat bovenstaande informatie nuttig is ten behoeve van de voorbereiding op het AO Armoede- en schuldenbeleid en danken u bij voorbaat voor uw inzet voor kinderrechten. Voor vragen over bovenstaande kunt u contact opnemen per e-mail of telefoon [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

Caroline van de Wetering, Save the Children - [REDACTED]

Eva Huls, Defence for Children – [REDACTED]

⁴ Bureau Bartels (2018). *Eerste evaluatie van de bestuurlijke afspraken tussen SZW en VNG over kinderen in armoede*. Amersfoort

⁵ VNG, Divosa, NVVK, Landelijke Cliëntenraad, Sociaal werk. 23 januari. *Input voor AO Armoede- en schuldenbeleid 14 februari*.

⁶ De Kinderombudsman. 30 januari 2019, *Notitie kindgericht armoedebeleid*

⁷ Deze bedragen zijn op basis van de €51 miljoen waarover financiële verantwoording afgelegd kon worden in het onderzoek van Bureau Bartels. Wanneer gekeken wordt naar het totale bedrag van €85 miljoen, zou het bedrag dat niet goed besteed is wellicht nog (veel) hoger kunnen liggen, temeer omdat er gemeenten zijn die niet aan het onderzoek mee wilden doen/hebben gedaan.